

zetel vzw: Spaanse Loskaai 1,8000 Brugge
secretariaat: michel.deruyttere@skynet.be
website: www.montanusbrugge.be

Nieuwsbrief Winter 2019

Beste Montanusleden en –sympatisanten,

De winter is ingetreden en de eindejaarfeesten zijn in zicht.

Korte, donkere dagen, meer tijd om te lezen!

Tijd voor deze wintereditie Nieuwsbrief Montanus!

Na een terugblik op het Herfstsymposium van 10 november 2019, blikken we vooruit op het **programma voor het nieuwe jaar 2020**

Inhoud van dit nummer:

- Even terugblikken...
- Uitnodiging lezing William De Groote op 22 december 2019,
- Voorjaarsmeeting 2020
- Lentesymposium 1 mei 2020
- Herfstsymposium 11 november 2020
- Medisch-historische boeken

Even terugblikken....

Herfstsymposium 10 november 2019

100 jaar verpleegkundig onderwijs in Brugge – de geschiedenis van de verpleegzorg en 200 jaar onderwijs vroedkunde in Brugge.

Dr. William De Groot en **Ludo Meulebrouck**, auteurs van een groen boekje met gelijkaardige titel (cfr. Nieuwsbrief herfst 2019), hebben een uitgebreid overzicht met uniek beeldmateriaal gegeven over het Brugs onderwijs in vroed- en verpleegkunde, respectievelijk 200 en 100 jaar oud.

De Franse vroedvrouw Angélique-Marguerite **Le Boursier Du Coudray** (1734-1789) heeft haar 'Tour de France', op vraag van koning Lodewijk XV, uitgebreid tot het 'Brugse Ommeland'. Ze heeft niet alleen leper aangedaan waar haar boek '**Onderwys voor de leerlingen in de vroed-kunde ofte Konst der kinder-bedden**' in het (West)vlaams is uitgegeven (cfr 'Markante vrouwen in de geneeskunst' / M. Deruyttere, p 127-130)), maar heeft ook vanuit Nieuwpoort, praktische lessen in vroedkunde gegeven in het Brugse Vrije zoals blijkt uit het plakkaat (advertentie) 'geresolveert in Kamer, den 26 Mey 1778', verschenen in het Brugse Vrye. :

*"Burgmeesters ende Schepenen 't Landts van den Vrijen informeert...
Alle maendagen ende dynsdagen der maenden Juny ende July
1778...eenen publiquen ende gratuiten cours van
Accouchementen...Met op de machinen met de phantomen van*

d'experte Vroed-vrouwe du Coudray, gebrevetteerd ende gepensioneert door den Koning van Vranckryck”

Het genetisch geheugen van Vlaanderen door Maarten Larmuseau.

Professor Maarten Larmuseau uit Leuven (KUL), genetische genealogie en populatiegenetica, wist zijn publiek te boeien met een schitterende lezing en een mooie powerpoint presentatie, de nodige humor en recente gegevens. Hij waarschuwde ons talrijk publiek voor commerciële DNA tests die leuk maar onbetrouwbaar zijn! De lezers van de Vlaamse Staf, het tijdschrift voor Familiekunde kennen hem ook voor zijn maandelijkse bijdrage 'Verborgen in het DNA'.

een schitterende voormiddag !

Tijdingen Montanus 2019

De Tijdingen 2019, traditiegetrouw klaar op het herfstsymposium, werden uitgereikt aan de aanwezige leden of nadien opgestuurd.

Dit nummer van 181 blz. handelt hoofdzakelijk over de **Spaanse griep** op het einde van Wereldoorlog I.

Er zijn ook bijdragen over 'den **Brugschen Onthoudersbond**', de heilige **Liborius**, medische **Oncologie** in België, Juan **Luis Vives**, **Charles Nelis**, het **Vloethemveld** en 5000 jaar **traumatologie**

Aandacht

Het thema **Koloniale geneeskunde**, aanvankelijk voorzien in november 2019, werd afgevoerd naar een latere datum, omdat enkele sprekers zoals prof. Peter Piot, niet vrij waren. Maar....uitgesteld is niet verloren !

Uitnodiging

Onze voorzitter **William De Groot**e geeft een lezing op **22 december 2019**, waarop u uitgenodigd bent

1468 de “blyde inkomste” van Margaretha van York in Brugge

Dr. William De Groote – Zondag 22 december 2019
10 uur - Zaal Biekorf - ingang St. Jacobstraat

Organisatie - Gidsenkring

550 jaar geleden, op 3 juli 1468 huwt Karel de Stoute met zijn derde echtgenote, Margaretha van York in Damme. Nadien volgt de zelfde dag nog de “Blyde inkomste” in Brugge. Het wordt een exuberant feest dat negen dagen zal duren. Het laatste grote feest van de Bourgondiërs !

Het is een climax voor Brugge...maar ook het begin van het einde! Het wordt immers de aanzet tot de zwanenzang van zowel het Huis van Bourgondië als die van ... de handelsmetropool Brugge!

Margaretha van York (1446 – 1503), deze moedige, gecultiveerde, maar helaas kinderloze vrouw, staat centraal in de afwikkeling van de Honderdjarige oorlog, de Rozenoorlog en de Vlaamse opstanden.

De laat middeleeuwse periode 1350 – 1530, wordt ook in een belangrijke mate mede gedetermineerd door een reeks andere zeer merkwaardige vrouwen, die vooral door problemen in verband met de erfopvolging, een sleutelrol hebben vervuld in deze turbulente tijden! Zoals Eleonara van Aquitanië, Isabelle de France, Margaretha van Male, Elisabeth Woodville (The White Queen) en Maria van Bourgondië ...tot Margaretha van Oostenrijk en Louise van Savoye, die deze rumoerige periode afsluiten met de Damesvrede van Kamerijk in 1529.

Voorjaarsmeeting 15 februari 2020

Lokatie: zaal 'De Pelikaan', SFX, Woensdagmarkt, Brugge - **enkel voor Leden**

2 lezingen:

Dr Jonas Roelens, Faculteit Wijsbegeerte en letteren, UGent, brengt zijn recent doctoraatsonderzoek naar voor.

'Sodomie in Brugge in de late middeleeuwen'

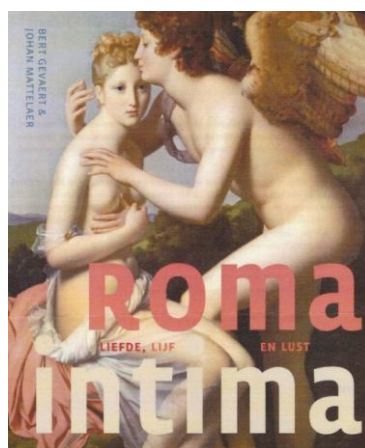

afbeelding Wikipedia

een groep homoseksuele monniken wordt bij de stadsmuur van Brugge door soldaten afgevoerd.

Dr Johan Mattelaer en **Dr Bert Gevaert** presenteren hun nieuw boek:

'Roma intima', liefde, lijf en lust

daarna receptie

In een verdere toekomst...

Lentesymposium 1 mei 2020

Thema: De geschiedenis van het **BLOED**

Lokatie: Vriendenzaal Groeninge museum, Brugge om 10.00 uur stipt

Lezingen:

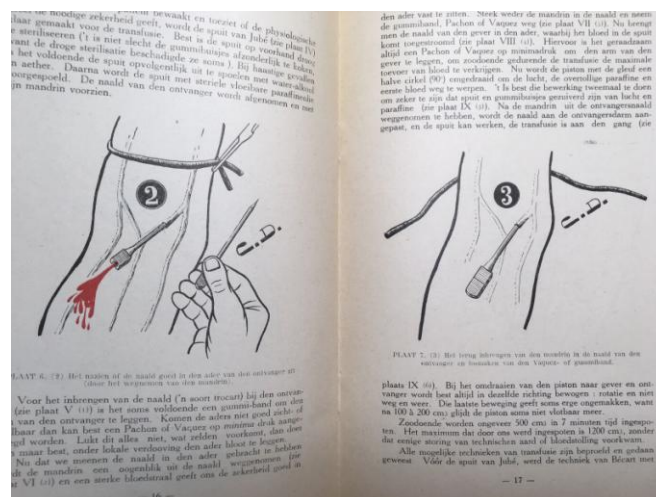
Dr William De Groote: Het dispuut over de aankomst en de herkomst van het Heilig Bloed in Brugge.

Prof Marc Bogaerts, KUL, 'Bloed , een geschiedenis'

Dr Paul Depuydt, Oostende, korte mededeling, 'DE BLOEDTRANSFUSIE' (1928) geschreven door 'ene zekere' Dr. C. DEPUYDT uit de heelkundige kliniek van 'ene zekere' Prof. SEBRECHTS, Brugge...

Dr Philippe Vandekerckhove, Rode Kruis Vlaanderen

Transfusie, nieuwe perspectieven, bedreigingen - exacte titel in volgende editie

Herfstsymposium 11 november 2020

‘Versiering, verminking, verandering van het menselijk lichaam’

Lokatie: hogeschool Vives , Xaverianenstraat, 10, Brugge -

dagsymposium van 8.30 tot 17.00 uur –

Middaglunch en koffiepauzes voorzien

4 sessies: een bloemlezing van de lezingen:

Tatoeage, de taal van de huid als spiegel van de ziel (W.De Groot)

Complicaties bij tatoeage en piercing (G Decuyper)

Cachexie – van schaamlapje over peniskokers tot tanga (Ph Van Kerrebroeck)

Besnijden: religieuze traditie of verminking? (J Mattelaer)

Castratie, eunuchen en harems (J Mattelaer)

Hoge noten zonder kloten (D Vergauwe)

Verminking als straf in Brugge (J Boelaert)

Verminking als politiek wapen in Byzantium (P Defoort)

Mannen met borsten, vrouwen met baarden (B Gevaert/J Mattelaer)

Gendervariatie en geslachtsverandering (P Hoebeke)

Daarna: **receptie**

Meer uitgebreide info, met volledige timing in volgende Nieuwsbrief !!

Medisch –Historische publicaties

Op de website www.montanusbrugge.be groeit de rubriek “**Boeken gepubliceerd door Montanusleden**” steeds aan.

De geneeskunde aan het Bourgondische hof

Johan Boelaert en Ivo De Leeuw

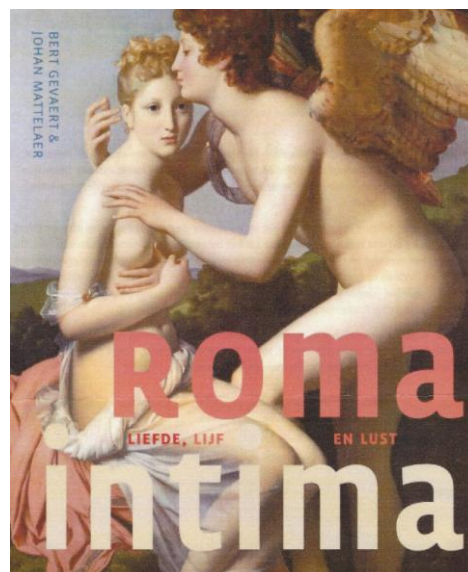
De Bourgondische hertogen hechtten een groot belang aan de kwaliteit van de geneeskundige actoren in hun dienst. Bij voorkeur trokken ze universitair geschoolde *doctores* in de medicijnen aan en zelfs hun topchirurgen hadden in Leuven de titel van doctor in de chirurgie behaald. We pogen de theoretische kennis van deze medici te doorgronden, alsook hun dagelijkse aandacht voor de gezondheid van de hertog en hun astrologische activiteit. Daarnaast volgen we de praktische kunde van de chirurgen aan het hof, hun betrokkenheid bij sommige hertogelijke lijkschouwingen, gevolgd door een driedeling met de balseming van het lijk. We gaan

gedetailleerd in op de ziekten van de hertogen en de hertoginnen en geven er in dit *Cahier* een hedendaagse interpretatie.
Uitgegeven bij Garant, in de reeks 'Geschiedenis van de Geneeskunde en Gezondheidszorg.

Roma Intima - liefde, lijf en lust -

Bert Gevaert - Johan Mattelaer

In het oude Rome waren orgieën toch dagelijkse kost? Rome was toch een waar paradijs voor mensen met grote seksuele appetijt?

Na de ontdekking van de erotische afbeeldingen in Pompeii en Herculaneum werd in de literatuur, de beeld- en schilderkunst en de hedendaagse film en televisie een eenzijdig beeld van het 'liederlijke' Romeinse liefdesleven voorgehouden. Bert Gevaert en Johan Mattelaer verwijzen deze opvatting regelrecht naar het rijk der fabelen.

In *Roma Intima* gaan de auteurs in op kwesties als: wat was voor de Romein een mooi lichaam? Wat wond hen seksueel op en wat was afstotelijk? Hoe zat het met de liefde tussen mensen van hetzelfde geslacht? Hoe zat het met bad en toilet? Kenden de Romeinen afrodisiaca? Welk ondergoed droegen ze? Bestond porno? Waren er voorbehoedsmiddelen beschikbaar? Welke obscene scheldwoorden gooiden ze elkaar naar het hoofd? De rijkdom van illustraties die de teksten ondersteunen zijn zowel afkomstig uit archeologische Romeinse sites, musea als privéverzamelingen.

Bert Gevaert, dr. In de Klassieke Filologie, struint met gemak rond in de vele (soms gecensureerde) Romeinse teksten over liefde, seks en intimiteit. Johan Mattelaer,

uroloog, opent de wereld van de fysiologische en lichamelijke aspecten van de menselijke seksualiteit.

Van jeneverellende tot Tournée Minerale

Joris Casselman

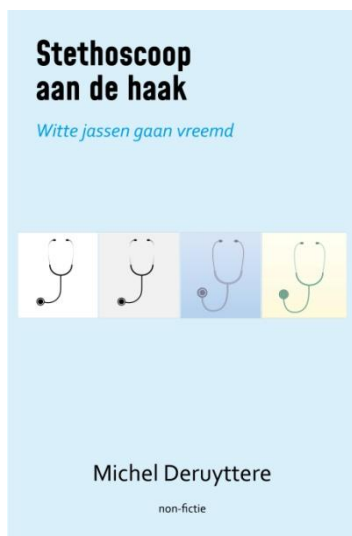
Joris Casselman, prof. em.KUL heeft reeds een tip van de sluier van zijn boek onthuld in zijn lezing 'Dokter Eugeen Van Steenkiste (1841-1914) en zijn 'Brugschen Onthoudersbond' op de Voorjaarsmeeting 2019 van Montanus.

Het verhaal van de aanpak van alcoholproblemen in Vlaanderen (1868-2018) start op het einde van de negentiende eeuw met de ' jeneverellende bij de arbeiders' en het ontketenen van een spectaculaire 'kruistocht tegen de alcoholduivel'. Tijdens de wereldoorlogen daalde het verbruik, maar in het interbellum was er een nieuwe stijging en kwam de wet Vandervelde er in 1919. Na WO II nam het drankprobleem opnieuw toe. De VAD (Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen) speelt in de strijd een grote rol vanaf 1982.

In de epiloog 'metamorfose en continuïteit' komt de auteur tot de vaststelling dat ondanks een enorme metamorfose, enkele knelpunten na 150 jaar hardnekkig zijn blijven bestaan.

Verschijnt in maart 2020

Een positieve carrièreswitch in de medische wereld is mogelijk – 18 interviews met bekende 'medici' die verhalen waarom ze pianist, modeontwerper, wijnboer, schrijver, cartoonist, politicus, bedrijfsleider of in de sport- of spirituele wereld terecht gekomen zijn.

Meer nieuws hierover in de volgende Nieuwsbrief!

Prettig eindejaar - Prosit 2020

De Werkgroep Montanus vzw wenst u allen een gezond , positief en creatief 2020 !!

met genegen groeten,

Dr. William De Grootte, voorzitter

Dr. Michel Deruyttere, secretaris

